

KS. ROMAN SZEWCZYK*

ISTOTA I ZNACZENIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Współczesne państwa demokratyczne w sprawowaniu władzy i w całej strukturze władzy dbają o autonomię i prawnie uregulowaną zależność pomiędzy władzą ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską. Gwarancję realizacji tak nakreślonych celów zapewniają tylko organy konstytucyjne. W Polsce do roku 1989 nie było instytucji i organów konstytucyjnych, które stały na straży ogólnej pojętej realizacji ideałów państwa demokratycznego. W wyniku przemian ustrojowych utworzono wiele instytucji, które uruchamiały mechanizmy wcześniej w naszym kraju nieznanne. Pośród takich instytucji znajdujemy Krajową Radę Sądownictwa – organ konstytucyjny stworzony dla ochrony niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Rys historyczny i powstanie Krajowej Rady Sądownictwa

Krajowa Rada Sądownictwa jest konstytucyjnym organem kolegiальnym stojącym na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów¹.

Sama idea oraz chęć utworzenia takiej instytucji powstała już w Polsce w drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX w., i była stale podnoszona w dyskusjach i rozprawach prawniczych, aż wreszcie stała się przedmiotem twórczej debaty podczas obrad Okrągłego Stołu. To właśnie zagadnienie niezależności sądów i niezawisłości sędziów było w owym czasie jedną z kwestii o pierwszorzędym znaczeniu dla tworzenia nowego ustroju. Wizja utworzenia Krajowej Rady Sądownictwa w Polsce wzorowana była głównie na doświadczeniach francuskich oraz włoskich.

* ks. dr Roman Szewczyk – Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; specjalność: prawo kanoniczne, prawo cywilne, prawo wyznaniowe; wykładowca prawa kanonicznego i europejskiego; e-mail: roman-ba@wp.pl

¹ Por. art. 186., Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*, Dz. U. 1997, Nr 78, poz. 483.

Idea i koncepcja Najwyższej Rady Sądownictwa powstała we Francji na mocy art. 83 Konstytucji Republiki Francuskiej z 1946 roku². Utworzony został w ten sposób Conseil Supérieur de la Magistrature³. Według Konstytucji Republiki Francuskiej w skład Conseil Supérieur de la Magistrature wchodziło czternastu członków: Prezydent Republiki, minister sprawiedliwości, sześciu członków wybieranych przez Zgromadzenie Narodowe spoza jego grona, czterech sędziów z każdego rodzaju jurysdykcji, dwóch członków wyznaczonych przez Prezydenta Republiki spoza Zgromadzenia Narodowego i sądownictwa, będących prawnikami. Prezydent jest zawsze przewodniczącym Rady a wice-przewodniczącym jest minister sprawiedliwości. We Włoszech zaś – według Konstytucji z 1948 roku – zostało utworzone Consiglio Superiore della Magistratura⁴. W skład tego Consiglio wchodzi: Prezydent Republiki, który zawsze przewodniczy obradom; ponadto pierwszy prezes i prokurator generalny Republiki. Członkowie są wybierani przez parlament, dwie/trzecie spośród adwokatów różnych dziedzin i jedna/trzecia spośród profesorów prawa i adwokatów⁵.

W Polsce w wyniku prac podzespołu ds. reformy prawa i sądów przyjęto porozumienie polityczne przewidujące powołanie Krajowej Rady Sądownictwa jako organu konstytucyjnego składającego się z przedstawicieli władzy sądowniczej, ustawodawczej i wykonawczej, którego głównym zadaniem miało

² Por. *Constitution de la République Française*, article 83: “Le Conseil supérieur de la magistrature est composé de quatorze membres: le président de la République, président; le garde des sceaux, ministre de la justice, vice-président; six personnalités élues pour six ans par l’Assemblée nationale, à la majorité des deux tiers, en dehors de ses membres, six suppléants étant élus dans les mêmes conditions; six personnalités désignées comme suit: Quatre magistrats élus pour six ans, représentant chacune des catégories de magistrats, dans les conditions prévues par la loi, quatre suppléants étant élus dans les mêmes conditions; Deux membres désignés pour six ans par le président de la République en dehors du Parlement et de la magistrature, mais au sein des professions judiciaires, deux suppléants étant élus dans les mêmes conditions. Les décisions du Conseil supérieur de la magistrature sont prises à la majorité des suffrages. En cas de partage des voix, celle du président est prépondérante”.

³ Por. R. Dawid, *Prawo francuskie. Podstawowe dane*, Warszawa 1965, s. 58 i 102; R. Pierrot, *Institutionis judiciaries*, Paris 1983, s. 44.

⁴ Por. *Costituzione della Repubblica Italiana*, articolo 104: „La magistratura costituisce un ordine autonomo e indipendente da ogni altro potere. Il Consiglio superiore della magistratura è presieduto dal Presidente della Repubblica. Ne fanno parte di diritto il primo Presidente e il Procuratore generale della Corte di cassazione. Gli altri componenti sono eletti per due terzi da tutti i magistrati ordinari tra gli appartenenti alle varie categorie, e per un terzo dal Parlamento in seduta comune tra professori ordinari di università in materie giuridiche ed avvocati dopo quindici anni di esercizio. Il Consiglio elegge un vice presidente fra i componenti designati dal Parlamento. I membri elettivi del Consiglio durano in carica quattro anni e non sono immediatamente rieleggibili. Non possono, finché sono in carica, essere iscritti, negli albi professionali, né far parte del Parlamento o di un Consiglio regionale.

⁵ Por. K. Piasecki, *Organizacja wymiaru sprawiedliwości w Polsce*, Zakamycze 2005, s.192-193.

być współdecydowanie o sprawach kadrowych sędziów, zajmowanie się zagadnieniami nominacji, przenoszenia oraz awansów, a także innymi kwestiami sądownictwa oraz praworządności.

Dnia 7 kwietnia 1989 roku wprowadzono ustawę o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, gdzie nowela do art. 60 sprawiła, że Krajowa Rada Sądownictwa stała się jednym z elementów systemu najwyższych organów państwowych. Zgodnie z nowym brzmieniem tego przepisu powoływanie sędziów stało się prerogatywą Prezydenta, działającego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa⁶.

Ostatecznie ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa została uchwalona w dniu 20 grudnia 1989 roku. Do głównych kompetencji Rady, według nowej ustawy, należało rozpatrywanie kandydatur na stanowiska sędziów i przedstawianie ich Prezydentowi z wnioskiem o powołanie, rozpatrywanie i rozstrzyganie wniosków o przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe ze względu na powagę stanowiska sędziego, wyrażanie zgody na dalsze zajmowanie stanowiska przez sędziego, który ukończył 65 rok życia, wypowiedanie się w sprawach zasad etyki zawodowej sędziów, wyrażanie stanowiska co do propozycji zmian ustroju sądów oraz w innych sprawach dotyczących warunków ich funkcjonowania, zapoznawanie się z projektami aktów normatywnych dotyczących sądownictwa, jak również wyrażanie opinii w sprawach dotyczących sędziów i sądów, wniesionych pod obrady przez Prezydenta, inne organy państwowe oraz przez zgromadzenia ogólne sędziów⁷.

Według zamysłu nowej ustawy, w skład Rady wchodzić miały dwadzieścia trzy osoby określone szczegółowo w art. 4, a ich kadencję wyznaczono na cztery lata⁸. Pierwszy historyczny skład Rady ukonstytuował się na pierwszym posiedzeniu, które odbyło się 23 lutego 1990 roku a zwołane zostało przez Ministra Stanu Józefa Kozioła, gdyż ustawodawca na tamten czas nie przewidział przepisu regulującego tryb zwołania pierwszego posiedzenia Rady⁹. W skład Krajowej Rady Sądownictwa weszli: Prezes Sądu Najwyższego Adam Łopatka, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Wojskowej Sądu Najwyższego gen. Kazimierz Lipiński, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Adam Zieliński, Minister Sprawiedliwości Aleksander Bentkowski, sędziowie Sądu Najwyższego Józef Mikos i Jan Wasilewski, sędzia Naczelnego

⁶ Por. Art. 60, Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r., *O zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, Dz. U. 1989, Nr 19, poz.101.

⁷ Por. Art. 2, Ustawa z dnia 20 grudnia 1989 r., *O Krajowej Radzie Sądownictwa*, Dz. U. 1989, Nr 73, poz. 435.

⁸ Por. Art. 4, Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS) 1989; „W skład Rady wchodzi Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Wojskowej Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, dwóch sędziów Sądu Najwyższego, sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego, dziewięciu sędziów sądów powszechnych, sędzia sądu wojskowego, czterech posłów, dwóch senatorów, osoba wskazana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Ludowej oraz Minister Sprawiedliwości”.

⁹ Por. Protokół Nr 1/90 z posiedzenia KRS z dnia 23 lutego 1990 r.

Sądu Administracyjnego Jan Semeniuk, sędziowie sądów powszechnych Jacek Gudowski, Andrzej Konopka, Andrzej Kram, Aleksandra Marszałek, Marianna Muża, Zofia Ślęzak, Janusz Wojciechowski, Jerzy Zawistowski i Stanisław Zimoch, sędzia sądu wojskowego Marek Kaspercak, posłowie Janusz Dobrosz, Józef Lubieniecki, Antoni Pieniążek i Edward Rzepka, senatorowie Ryszard Juszkiewicz i Lech Koziół, a także osoba wskazana przez Prezydenta Leszek Kubicki¹⁰.

Z biegiem czasu nastąpiło wzmocnienie ustrojowej pozycji Krajowej Rady Sądownictwa, a stało się to głównie poprzez uchwalenie w 1997 roku Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Na mocy nowej ustawy funkcja Krajowej Rady Sądownictwa podniesiona została do rangi wartości konstytucyjnej. Rada przedstawia Prezydentowi wnioski o powołanie na stanowiska sędziowskie, ale również ma uprawnienie do występowania do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem w sprawie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów¹¹.

W ramach dążenia do jeszcze większego wzmocnienia pozycji Krajowej Rady Sądownictwa w ramach trójpodziału władzy doszło do uchwalenia 27 lipca 2001 roku przez Sejm RP nowej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa¹², która rozszerzyła zakres jej kompetencji o współdecydowanie o budżecie wymiaru sprawiedliwości oraz nałożyła obowiązek wypracowania zbioru zasad etyki zawodowej sędziów. Krajowa Rada Sądownictwa 19 lutego 2003 roku spełniając obowiązek nałożony nową ustawą uchwaliła zbiór zasad etyki zawodowej sędziów i czuwa nad jego przestrzeganiem¹³.

Od samego początku swojej działalności Krajowa Rada Sądownictwa utrzymywała liczne kontakty z przedstawicielami Rad Sądownictwa państw Europy Zachodniej oraz państw, które zmierzały do integracji z Unią Europejską. Zaowocowało to podpisaniem 20 maja 2004 roku Karty Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa państw Unii Europejskiej i krajów stowarzyszonych. Poza samym przystąpieniem do sieci Krajowa Rada Sądownictwa objęła funkcje Członka Komitetu Zarządzającego Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 19 listopada 2009 roku orzekł, że art. 12 ust. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku o Krajowej Radzie Sądownictwa, stanowiący upoważnienie do określenia przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, w drodze rozporządzenia szczegółowego trybu działania Rady i postępowania przed Radą w zakresie, w jakim zawierał zwrot „i postępowania przed Radą” jest niezgodny z art. 187 ust. 4 w związku z art. 2 Konstytucji¹⁴. Miało to

¹⁰ Por. tamże.

¹¹ Por. art. 186, ust. 1; art. 187 ust. 1 i 2 oraz art. 179 w zw. z art. 144, ust 3, pkt. 17 Ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r., *Konstytucja RP*.

¹² Ustawa z dnia 21 lipca 2007 r., *Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa*, Dz. U. 2007, Nr 100, poz. 1082.

¹³ Por. Uchwała Nr 16/2003 KRS z dnia 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów.

¹⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 listopada 2009 r. 149/10/A/2009.

istotny wpływ dla funkcjonowania Rady, a także zapoczątkowało prace nad nową ustawą, której celem miało być przede wszystkim wykonanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego stwierdzających niezgodność z Konstytucją niektórych przepisów ówczesnie obowiązującej ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Projekt zawierał szereg zmian głównie o charakterze porządkowym, wynikających z konieczności dostosowania obowiązujących przepisów do aktualnego stanu prawnego, w zasadniczy sposób różniącego się od tego, jaki obowiązywał w okresie, kiedy uchwalano ustawę z dnia 27 lipca 2001 roku. Wytężona praca członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz współpraca w toku prac legislacyjnych z przedstawicielami Senatu zaowocowały uchwaleniem ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o Krajowej Radzie Sądownictwa. Nowe przepisy zawierają m.in. ustawowe uregulowane zasad przyznawania i wysokości diet przysługujących poszczególnym członkom KRS z tytułu pracy w Radzie. Ponadto zrezygnowano z dotychczasowego rozwiązania umożliwiającego Ministrowi Sprawiedliwości, Prezesowi Sądu Najwyższego i Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego delegowanie swojego zastępcy na posiedzenia Rady, gdy nie mogą brać udziału w jej pracach osobiście. Obecnie przedstawiciele tych osób mogą na posiedzeniach wyrażać stanowisko w każdej sprawie, jednak bez prawa głosu. Sejm przyjął także poprawki dotyczące powoływania na stanowisko sędziego oraz odwołań od uchwał KRS w tej sprawie. Nowa ustawa weszła w życie 30 dni od jej ogłoszenia i jest aktualnie obowiązującym aktem prawnym¹⁵.

Struktura organizacyjna

Pozycja prawna Krajowej Rady Sądownictwa w systemie władz charakteryzuje się łącznością pomiędzy władzą sądowniczą, wykonawczą i prawodawczą. Są to jednak powiązania o charakterze personalnym, a nie instytucjonalnym i związane z organami, do których przynależą poszczególni członkowie Rady.

W skład Krajowej Rady Sądownictwa wchodzi dwudziestu pięciu członków wybieranych na czteroletnią kadencję. „Krajowa Rada Sądownictwa składa się z: 1) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Ministra Sprawiedliwości, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego i osoby powołanej przez Prezydenta Rzeczypospolitej, 2) piętnastu członków wybranych spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych, 3) czterech członków wybranych przez Sejm spośród posłów oraz dwóch członków wybranych przez Senat spośród senatorów”¹⁶.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Minister Sprawiedliwości są członkami Rady z ustawy, przez

¹⁵ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, Dz. U. 2011, Nr 126, poz. 714.

¹⁶ Art. 187, p. 1, *Konstytucja RP*.

okres pełnienia tych funkcji. Osoba powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej pełni swoje funkcje w Radzie praktycznie bez oznaczenia okresu kadencji, z tym jednak wyjątkiem, że może być odwołana w każdym czasie. Mandat osoby powołanej przez Prezydenta wygasa najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po zakończeniu kadencji Prezydenta. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wybiera spośród swoich członków czterech posłów, którzy wchodzi w skład Rady na okres trwania kadencji Sejmu, natomiast Senat Rzeczypospolitej Polskiej wybiera spośród swego grona dwóch senatorów, którzy wchodzi w skład Rady na okres trwania kadencji Senatu. Kadencja członków Rady wybranych przez Sejm i Senat wygasa najpóźniej w ciągu trzech miesięcy po zakończeniu kadencji Sejmu i Senatu¹⁷.

Wybór poszczególnych członków Rady, będących sędziami sądów powszechnych, a także sądu wojskowego, następuje w wyniku głosowań poszczególnych Zgromadzeń Ogólnych Sędziów. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wybiera spośród sędziów dwóch członków Rady na okres kadencji. Zgromadzenie Ogólne sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego wybiera spośród swego grona jednego członka Rady na okres kadencji. Zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji wybiera spośród sędziów sądów apelacyjnych dwóch członków Rady na okres kadencji. Zgromadzenia ogólne sędziów apelacji wybierają swoich przedstawicieli wyłącznie spośród sędziów w liczbie jednej piątej liczby tych sędziów. Zebranie przedstawicieli zgromadzeń ogólnych sędziów okręgów wybiera spośród swego grona dziewięciu członków Rady na okres kadencji. Zgromadzenia ogólne sędziów okręgu, analogicznie jak w przypadku zgromadzeń ogólnych sędziów apelacji, wybierają swoich przedstawicieli w liczbie jednej pięćdziesiątej liczby sędziów okręgu. Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych wybiera spośród swego grona jednego członka Rady na okres kadencji¹⁸.

Zarówno Sejm i Senat, jak i organy samorządu sędziowskiego wybierają nowych członków w razie upływu ich kadencji oraz w razie wygaśnięcia mandatu członka Rady pochodzącego z ich wyboru. Wyboru powinno się dokonać w ciągu dwóch miesięcy od daty wygaśnięcia mandatu. W szczególnych wypadkach, ściśle określonych w ustawie, mandat członka Krajowej Rady Sądownictwa wygasa w razie: śmierci, zrzeczenia się mandatu, odwołania przez organ, który dokonał wyboru, powołania sędziego na inne stanowisko sędziowskie, z wyjątkiem powołania sędziego sądu rejonowego na stanowisko sędziego sądu okręgowego, wygaśnięcia mandatu posła albo senatora, wygaśnięcia albo rozwiązania stosunku służbowego sędziego, a także przejścia lub przeniesienia sędziego w stan spoczynku¹⁹.

Krajowa Rada wybiera spośród swoich członków Przewodniczącego oraz dwóch Wiceprzewodniczących, jak również powołuje i odwołuje ze swego grona

¹⁷ Por. K. Piasecki, *Organizacja...*, dz. cyt., s. 194.

¹⁸ Por. art. 11 KRS 2011.

¹⁹ Por. art. 14 KRS 2011.

członków Prezydium Rady, w skład którego wchodzi Przewodniczący, dwóch Wiceprzewodniczących oraz trzech członków Rady. Przewodniczący Rady reprezentuje Radę oraz organizuje jej pracę, a w szczególności zwołuje posiedzenia Rady, przewodniczy obradom i czuwa nad ich przebiegiem, podpisuje uchwały Rady, wydaje zarządzenia o sprostowaniu oczywistych omyłek pisarskich w uchwałach Rady i ich uzasadnieniach, przedstawia Radzie wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz wykonuje czynności zlecone przez Radę. W razie nieobecności Przewodniczącego Rady jego obowiązki wynikające z ustawy, jak również inne obowiązki przez niego zlecone, wykonują Wiceprzewodniczący. Prezydium kieruje pracami Rady, która z kolei obraduje na posiedzeniach plenarnych. Zwracając uwagę na status prawny Przewodniczącego i Prezydium można powiedzieć, że w ustawie przyjęto zasadę podziału i równowagi władz w Radzie, jednocześnie wskazując na przewagę Przewodniczącego. Oba organy mają własne kompetencje, które realizowane są samodzielnie. Kompetencje Prezydium skupiają się jednak na sprawach ogólnych, niezwiązanych bezpośrednio z podejmowaniem decyzji w sprawach dotyczących organizowania prac Rady²⁰. Rada wybiera także ze swego grona rzecznika prasowego, który jest odpowiedzialny za kontakty ze środkami masowego przekazu, a także rzecznika dyscyplinarnego.

Posiedzenie zwołuje Przewodniczący Rady w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące. Ponadto posiedzenia plenarne Rady zwołuje się na wniosek co najmniej jednej trzeciej jej członków oraz na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Ażeby uchwały podjęte przez Radę były ważne, niezbędna jest obecność podczas posiedzenia co najmniej połowy jej składu. Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów podczas głosowania jawnego, jedynie na wniosek członka Rady głosowanie może zostać utajnione²¹.

Pierwsze posiedzenie Rady po zakończeniu kadencji Przewodniczącego zwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, który przewodniczy obradom do czasu wyboru nowego Przewodniczącego. Na pierwszym posiedzeniu po zakończeniu kadencji Przewodniczącego lub Wiceprzewodniczących Rada dokonuje wyboru na te stanowiska. Wybór Przewodniczącego oraz dwóch Wiceprzewodniczących przeprowadza się oddzielnie, a liczba kandydatów może być nieograniczona. Zasadą jest, że jeśli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzyma wymaganej większości głosów, w każdym kolejnym głosowaniu wykluczony zostaje ten kandydat, który w poprzednim głosowaniu uzyskał najmniejszą liczbę głosów²².

Analizując art. 15 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa należy zwrócić uwagę, że wymienia się tylko i wyłącznie dwa organy wewnętrzne Rady: Przewodniczącego oraz Prezydium Rady. Funkcji organu Rady nie można przypisać żadnemu innemu organowi, w szczególności nie są organami Rady

²⁰ Por. art. 16 i 17 KRS 2011.

²¹ Por. art. 16 KRS 2011.

²² Por. K. Piasecki, *Organizacja...*, dz. cyt., s. 197.

stałe komisje problemowe, podobnie jak organem nie jest Biuro Rady stanowiące jej aparat pomocniczy. Trzeba zatem odróżniać także kompetencje Rady jako organu konstytucyjnego stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów od kompetencji jej organów wewnętrznych. Kolegialny charakter działania Rady podkreśla przede wszystkim to, że organem kierującym pracami Rady oraz zapewniającym jej właściwe funkcjonowanie między posiedzeniami plenarnymi jest Prezydium, które w nagłych wypadkach, wymagających podjęcia działań pomiędzy posiedzeniami Rady, z wyjątkiem załatwienia spraw indywidualnych, może podejmować decyzje, co umożliwi Radzie permanentne funkcjonowanie. Trzeba także mieć na uwadze, że członków Rady łączy z Radą stosunek publicznoprawny, którego w żadnej mierze nie można porównywać i łączyć z pracowniczymi lub niepracowniczymi formami zatrudnienia²³.

Kompetencje i tryb działania

Krajowa Rada Sądownictwa działająca jako organ konstytucyjny w obszarze sądownictwa posiada wielopłaszczyznowe kompetencje. Materia sądownicza odnosi się do problematyki ważnej i delikatnej, gdyż dotyczy sądenia, a to jest powiązane z odniesieniem do osób, które sprawują urząd sędziiego. Stąd też pierwsza grupa kompetencji Rady odnosi się do podejmowanych działań w stosunku do sędziów i kandydatów na sędziów. I tak znajdujemy tutaj następujące kompetencje: 1) rozpatrywanie i ocena kandydatów do pełnienia urzędu na stanowiskach sędziów Sądu Najwyższego oraz stanowiskach sędziowskich w sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych; 2) przedstawianie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosków o powołanie sędziów w Sądzie Najwyższym, sądach powszechnych, sądach administracyjnych i sądach wojskowych; 3) uchwalanie zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i czuwanie nad ich przestrzeganiem; 4) wypowiedanie się o stanie kadry sędziowskiej; 5) wyrażanie stanowiska w sprawach dotyczących sądownictwa i sędziów, wniesionych pod jej obrady przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, inne organy władzy publicznej lub organy samorządu sędziowskiego; 6) opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących sądownictwa i sędziów, a także przedstawianie wniosków w tym zakresie; 7) opiniowanie programów szkolenia w ramach aplikacji ogólnej i aplikacji sędziowskiej zakresu i sposobu przeprowadzania konkursów na aplikację ogólną oraz egzaminów sędziowskich; 8) opiniowanie rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej w zakresie dotyczącym szkolenia i doskonalenia zawodowego sędziów i pracowników sądów²⁴.

Z ustrojowego punktu widzenia kompetencje Rady można podzielić na kompetencje o charakterze indywidualnym, dotyczące sfery stosowania prawa,

²³ Por. R. Pęk, M. Niezgodka-Medek, *Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz Lex*, Warszawa 2013, s. 112-114.

²⁴ Art. 3, p.1, KRS 2011.

oraz o charakterze ogólnym, dotyczące sfery stanowienia prawa, bądź związane z realizacją powierzonych przez ustawę szczególnych zadań jak np. zgłoszenie kandydata na stanowisko Prokuratora Generalnego, czy też zgłoszenie dwóch kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu²⁵.

Ponadto Rada wykonuje inne zadania określone w ustawach, a w szczególności: 1) podejmuje uchwały w sprawach wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów; 2) rozpatruje wnioski o przeniesienie sędziego w stan spoczynku; 3) rozpatruje wystąpienia sędziów w stanie spoczynku o powrót na stanowisko sędziowskie; 4) wybiera rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów powszechnych i rzecznika dyscyplinarnego sędziów sądów wojskowych; 5) wyraża opinię w sprawie powołania i odwołania prezesa albo wiceprezesa sądu powszechnego oraz prezesa albo zastępcy prezesa sądu wojskowego; 6) zgłasza kandydata na stanowisko Prokuratora Generalnego; 7) wskazuje trzech członków Rady Programowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury; 8) wyraża opinię w sprawie powołania Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury; 9) zgłasza dwóch kandydatów na członków Rady Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu²⁶.

Forma i tryb rozstrzygnięć podejmowanych przez Radę nie zostały jednak określone w Konstytucji. Przyjęta regulacja ustawowa mówi o tym, że „Rada podejmuje uchwały”, co spowodowane jest z kolei określonym konstytucyjnie kolegialnym charakterem Rady, która obraduje na posiedzeniach planarnych, z udziałem 25 członków, którzy wyrażają swoją wolę zbiorowo. Uchwały, a więc akty normatywne o charakterze ogólnym lub indywidualnym, podejmowane przez organy kolegialne, nie są w przypadku uchwał Rady jednolite. Ich charakter prawny jest przede wszystkim zdeterminowany materią, której dotyczą²⁷.

Uchwały Rady – z punktu widzenia skutków prawnych, jakie wywołują – można podzielić na uchwały o charakterze stanowiącym oraz takie, które takiego charakteru nie mają, a więc mowa tu o wszelkiego rodzaju opiniach bądź stanowiskach odnoszących się do sądów i sędziów, jak również takie, które odnoszą się do kwestii funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości lub innych organów i instytucji²⁸.

²⁵ Por. P. Tuleja, *Konstytucyjny status Krajowej Rady Sądownictwa*, w: *Krajowa Rada Sądownictwa. XX lecie działalności*, red. P. Tuleja, Warszawa-Toruń 2010.

²⁶ Art. 3, p. 2, KRS 2011.

²⁷ Por. K. Grajewski, M. Pułło, *Skutki uchwał KRS w kontekście wygaśnięcia mandatu jednego z jej członków w związku z opróżnieniem urzędu Prezydenta RP*, *Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik* 1(2011), s. 12-14.

²⁸ Por. R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, *Krajowa...*, dz. cyt., s. 142-143.

Do uchwał w sprawach indywidualnych należą uchwały w przedmiocie przedstawienia Prezydentowi RP wniosków o powołanie sędziów, a także uchwały rozstrzygające wnioski o przeniesienie sędziego w stan spoczynku i o powrót na poprzednio zajmowane stanowisko sędziowskie ze stanu spoczynku. Postępowanie w sprawach indywidualnych ma charakter bardzo zbliżony do postępowania administracyjnego. Rada w tych sprawach podejmuje indywidualne rozstrzygnięcia w formie uchwał, które dotyczą konkretnych osób, a co za tym idzie zapadają decyzje dotyczące konkretnej sytuacji prawnej strony tego postępowania. Mają one charakter wiążący, gdyż kreują dla danej osoby jej nową sytuację prawną, albo odmawiają kreowania takiej nowej sytuacji. Podkreślić jeszcze raz należy, że rozstrzygnięcia Rady w omawianych sprawach nie są wykonywane w ramach prawa administracyjnego, a co za tym idzie pomiędzy Radą, a adresatami jej rozstrzygnięć nie istnieje stosunek administracyjnoprawny. Uchwały w sprawach indywidualnych podejmowane są w oparciu o sformalizowaną procedurę szczegółowo uregulowaną w rozdziale trzecim ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa „Postępowanie przed Radą”. Zagwarantowane zostało także prawo do udziału strony w postępowaniu oraz prawo do obrony za pomocą środków zaskarżenia. Każda uchwała posiada uzasadnienie sporządzane z urzędu w terminie miesiąca od podjęcia danej uchwały i doręczana jest wszystkim uczestnikom postępowania wraz z pouczeniem o możliwości i sposobie wniesienia odwołania do Sądu Najwyższego. Uczestnik postępowania ma prawo odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie takie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego w terminie dwóch tygodni liczonym od dnia doręczenia uchwały stronie. W postępowaniu przed Sądem Najwyższym stosowane są przepisy kodeksu postępowania cywilnego, z wyłączeniem przymusowego zastępstwa procesowego przez adwokata lub radcę prawnego²⁹.

Inny charakter mają uchwały podejmowane przez Radę o charakterze ogólnym. W wypadku tego rodzaju uchwał nie obowiązuje sformalizowana procedura, tak jak w sprawach indywidualnych, a całą procedurę wytycza praktycznie art. 21 ustawy o KRS³⁰. Uchwały w sprawach ogólnych z uwagi na fakt, że nie kształtują w sposób wiążący sytuacji prawnej indywidualnego adresata, nie podlegają zaskarżeniu do Sądu Najwyższego.

Szczególną formę mają uchwały w sprawie wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej

²⁹ Por. tamże, s. 143-145.

³⁰ Art. 21, KRS 2011: „1. Do ważności uchwał Rady potrzebna jest obecność co najmniej połowy jej składu. 2. Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów, w głosowaniu jawnym. Na żądanie członka Rady głosowanie jest tajne. 3. Powtórzenie głosowania może nastąpić w przypadku naruszenia zasad postępowania, na podstawie uchwały Rady podjętej na wniosek członka Rady zgłoszony najpóźniej w terminie określonym do zgłaszania zastrzeżeń do protokołu posiedzenia”.

aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Wymagania formalne, jakie musi spełnić wniosek, określone zostały w art. 32 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym, a w zakresie w nim nieuregulowanym w przepisach kodeksu postępowania cywilnego. Uchwała Rady powinna zatem zawierać wskazanie organu, który wydał kwestionowany akt normatywny, określenie kwestionowanego aktu lub jego części, sformułowanie zarzutu niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części, uzasadnienie postawionego zarzutu wraz z powołaniem dowodów na jego poparcie. Wniosek zawarty w uchwale obejmuje zatem wskazanie kwestionowanego przepisu przez odpowiednie oznaczenie aktu normatywnego, wyrażenie woli wyeliminowania tego przepisu z porządku prawnego oraz sformułowanie zarzutu niezgodności z przepisami aktu normatywnego wyższego rzędu, którym może być Konstytucja lub ratyfikowana umowa międzynarodowa³¹.

Treść art. 21 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa przesądza o tym, że do ważności uchwał potrzebna jest co najmniej połowa ustawowego jej składu. Ustawa ogólnie nie określa sposobu głosowania, a także nie wyklucza możliwości oddania głosu „wstrzymującego się”.

Należy również zauważyć, iż Rada w ramach swojej aktywności wydaje *Kwartalnik Krajowej Rady Sądownictwa*, który jest kontynuacją ukazującego się od 1994 roku *Biuletynu*. *Kwartalnik* w nowoczesnej formie prezentuje dorobek Rady: uchwały, stanowiska i opinie podejmowane dla zrealizowania konstytucyjnych i ustawowych zadań oraz dotyczące analizowanych projektów aktów normatywnych. Przedstawia problematykę wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza kierunki proponowanych i koniecznych reform. Umożliwia wymianę poglądów na najważniejsze dla środowiska sędziowskiego tematy. Relacjonuje działalność Krajowej Rady Sądownictwa na forum międzynarodowym.

Komisje problemowe

Krajowa Rada Sądownictwa w kwestii własnej organizacji posiada całkowitą autonomię, a przez to ma niezależną i samodzielną pozycję w systemie organów państwa. Zasada ta wyraża się głównie w wyłącznym prawie powoływania komisji problemowych. Komisje Rady to zespoły członków Rady, które są jej wewnętrznymi jednostkami organizacyjnymi o charakterze pomocniczym, umożliwiającymi efektywne wykonywanie konstytucyjnych i ustawowych zadań Rady. Nakaz tworzenia komisji problemowych unormowany został w art. 19 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa³². Komisje te, podobnie jak Rada, dzia-

³¹ Por. Postanowienie TK z dnia 10 marca 2004 r., Tw 30/03, OTK-B 2004, nr 1, poz. 9 oraz postanowienie z dnia 19 lutego 2008 r., Tw 48/07, OTK-B 2008, nr 2, poz. 50.

³² Art. 19. KRS 2011: „1. Rada powołuje ze swego składu stałe komisje: 1) komisję do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, której zadaniem jest analizowanie wyroków sądów dyscyplinarnych, składanie Radzie wniosków w przedmiocie żądania podjęcia czynności dyscyplinarnych, zaskarżania orzeczeń sądów dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinar-

lają permanentnie, a ich skład jest sukcesywnie odnawiany. Oprócz komisji problemowych Rada może powoływać inne komisje, o różnym charakterze, a kwestia celowości ich powołania oraz określenia zakresu ich działania pozostawiona jest wyłącznej woli Rady³³.

Komisje problemowe poddane są organizacyjnemu kierownictwu Prezydium. W myśl przyjętej zasady, w regulaminie szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa, Przewodniczący Komisji wyznacza w uzgodnieniu z Szefem Biura dni pracy w komisjach³⁴.

Posiedzenia komisji, podobnie jak posiedzenie Rady, odbywają się bez udziału publiczności oraz środków masowego przekazu. Rezultatem prac komisji jest projekt uchwały lub stanowiska przygotowany przez całą komisję lub powołany przez tę komisję zespół. Następnie projekt zostaje przedstawiony na posiedzeniu przed całą Radą, gdyż komisje jako podmioty niebędące organami Rady nie mogą same podejmować żadnych wiążących uchwał ani zajmować stanowiska w sprawach należących do właściwości Rady.

Kompetencje komisji stałych nawiązują wprost lub pośrednio do zadań Rady, które zdefiniowane zostały w art. 3 i 5 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, zakres i przedmiot działania komisji został określony przy ustaleniu nazwy komisji adekwatnej do powierzonych jej zadań. Do stałych komisji Krajowej Rady Sądownictwa należą: komisja do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej, komisja budżetowa, komisja do spraw wizytacji i lustracji oraz komisja do spraw etyki zawodowej sędziów³⁵.

Zadaniem komisji do spraw odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów jest analizowanie wyroków sądów dyscyplinarnych i składanie Radzie wniosków w przedmiocie żądania podjęcia czynności dyscyplinarnych, zaskarżenia orzeczeń sądów dyscyplinarnych bądź rzeczników dyscyplinarnych oraz żądanie wznowienia postępowania dyscyplinarnego. Powołanie tej komisji nawiązuje do

nych oraz żądania wznowienia postępowania dyscyplinarnego; 2) komisję budżetową, której zadaniem jest corocznie: a) opracowywanie projektu uchwały zawierającej plan dochodów i wydatków Rady oraz uchwał zawierających wnioski, o których mowa w art. 178 § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.2) i art. 4 § 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. 2007 r. Nr 226, poz. 1676, z późn. zm. 3), b) badanie danych zawartych w oświadczeniach prezesów sądów apelacyjnych oraz prezesów wojskowych sądów okręgowych o ich stanie majątkowym celem dokonania przez Radę analizy tych oświadczeń do dnia 30 czerwca każdego roku; 3) komisję do spraw wizytacji i lustracji, której zadaniem jest przygotowanie projektów uchwał w sprawach przeprowadzenia wizytacji sądu albo jego jednostki organizacyjnej, lustracji w sądzie albo lustracji pracy sędziego; 4) komisję do spraw etyki zawodowej sędziów, której zadaniem jest przygotowywanie projektów uchwał dotyczących zbioru zasad etyki zawodowej sędziów oraz przestrzegania tych zasad. 2. Rada może powoływać inne komisje problemowe”.

³³ Por. art. 19, p. 2 KRS 2011; R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, *Krajowa...*, dz. cyt., s. 128.

³⁴ Por. § 4 ust. 1 uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie regulaminu szczegółowego trybu działania Krajowej Rady Sądownictwa (M.P. z 2011 r. Nr 72, poz. 712).

³⁵ Por. art. 19 KRS 2011.

przewidzianych w ustawie *Prawo o ustroju sądów powszechnych* zadań i czynności Rady w postępowaniu dyscyplinarnym. W szczególności mowa tu o żądaniu podjęcia przez rzecznika dyscyplinarnego czynności dyscyplinarnych, złożeniu zażalenia do sądu dyscyplinarnego na wydanie przez rzecznika dyscyplinarnego postanowienia o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania dyscyplinarnego, złożeniu odwołania od wydanych w pierwszej instancji wyroków sądu dyscyplinarnego oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku, jak również żądania wznowienia postępowania³⁶.

Komisja budżetowa powołana jest m.in. celem opracowania projektu uchwały zawierającej plan dochodów i wydatków Rady. Powołanie komisji budżetowej umożliwi także Radzie realizację zadania przewidzianego w ustawie *Prawo o ustroju sądów powszechnych*, a także *Prawo o ustroju sądów wojskowych*, a mianowicie przedstawienia Ministrowi Sprawiedliwości oraz Ministrowi Obrony Narodowej wniosku o opracowanie projektu planu dochodów i wydatków sądów powszechnych i wojskowych wraz ze swoimi uwagami i zastrzeżeniami³⁷. Zaznaczyć należy, że projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla sądów w obszarze apelacji opracowują dyrektorzy sądów apelacyjnych na podstawie projektów przygotowanych przez dyrektorów sądów okręgowych, prezesów sądów rejonowych lub kierowników finansowych sądów rejonowych, według zasad określonych w przepisach o finansach publicznych, a następnie przedkładają je Krajowej Radzie Sądownictwa i Ministrowi Sprawiedliwości. Projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla sądów wojskowych opracowują prezesi tych sądów, według zasad określonych w odrębnych przepisach o finansach publicznych, które Minister Sprawiedliwości przedkłada Radzie, a ta z kolei na ich podstawie składa wnioski do Ministra Obrony Narodowej o opracowanie dochodów i wydatków sądów wojskowych. Istotnym zadaniem komisji budżetowej jest także badanie danych zawartych w oświadczeniach prezesów sądów apelacyjnych oraz prezesów wojskowych sądów okręgowych o ich stanie majątkowym celem dokonania przez Radę analizy tych oświadczeń do dnia 30 czerwca każdego roku³⁸.

Powołanie przez Radę stałej komisji do spraw wizytacji i lustracji wiąże się z kompetencją określoną w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa przeprowadzenia wizytacji lub lustracji sądu. Zadaniem tej komisji jest przygotowanie projektów uchwał w sprawach przeprowadzenia wizytacji lub lustracji sądu albo jego jednostki organizacyjnej, lustracji w sądzie lub lustracji pracy sędziego.

Zarządzenie przez Krajową Radę Sądownictwa przeprowadzenia wizytacji lub lustracji ma na celu przede wszystkim zbadanie, czy w indywidualnym

³⁶ Por. art. 114, § 1, 5 i 6, art. 121, § 1, art. 125 *Ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

³⁷ Por. art. 4, § 4 *Ustawy Prawo o ustroju sądów wojskowych* (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1676 ze zm.).

³⁸ Por. art. 87, § 4 *Ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. 2001 r., Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

przypadku nie doszło do naruszenia zasady niezależności sądu lub niezawisłości sędziowskiej. Ten rodzaj czynności Rady należy do szeroko rozumianych kompetencji nadzoru administracyjnego nad działalnością sądów i pracą sędziów. Z przebiegu każdej wizytacji sporządza się protokół zawierający dokonane ustalenia i ocenę pracy wizytowanego sądu, lub poszczególnych jego jednostek organizacyjnych. Trzeba zaznaczyć, że w razie stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości KRS w zasadzie nie dysponuje środkami, ażeby w sposób bezpośredni i merytoryczny skorygować działalność podmiotu podlegającego wizytacji lub lustracji. Rada zwraca się w takim wypadku o ustosunkowanie się do stwierdzonych uchybień. W przypadku, kiedy wyniki takiej kontroli dają jasną podstawę do wszczęcia czynności dyscyplinarnych KRS może wystąpić do rzecznika dyscyplinarnego z żądaniem podjęcia czynności dyscyplinarnych (art. 114 § 1 USP). Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności koniecznych do ustalenia znamion przewinienia, a także złożeniu wyjaśnień przez sędziego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe. Jeżeli natomiast z ustaleń wynika, że doszło do naruszenia zasad etyki zawodowej sędziów, wtedy KRS przekazuje sprawę do Komisji ds. Etyki Zawodowej Sędziów. Protokoły i wnioski z nich płynące po przeprowadzonych lustracjach mogą służyć także Radzie przy wypowiedaniu się o stanie kadry sędziowskiej, sytuacji sądownictwa, a także sygnalizować problemy i aktualne potrzeby wymiaru sprawiedliwości³⁹.

Inne zadania wypełnia komisja do spraw etyki zawodowej. Przygotowuje projekty uchwał dotyczących zbioru zasad etyki zawodowej sędziów oraz czuwa nad przestrzeganiem tych zasad. Krajowa Rada Sądownictwa uchwaliła w dniu 19 lutego 2003 roku zbiór zasad etyki zawodowej sędziów, gdzie szczegółowo określony został model postępowania sędziego zarówno w służbie jak i poza służbą. W ramach czuwania nad przestrzeganiem zasad etyki zawodowej Krajowa Rada Sądownictwa może formułować uchwały adresowane do wszystkich sędziów mające charakter ogólny, ale także w sprawach indywidualnych, oceniając czy dane zachowanie sędziego narusza zbiór zasad etyki zawodowej. Projekty uchwał po zbadaniu i wyjaśnieniu sprawy komisja przedstawia na posiedzeniu Rady⁴⁰.

Oprócz stałych komisji problemowych, które zostały szczegółowo określone w art. 19 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa mogą zostać także powołane inne komisje problemowe. Aktualnie w ramach Krajowej Rady Sądownictwa działa kilka komisji problemowych: 1) Komisja skarg, która ma za zadanie przeprowadzanie analiz skarg wpływających do Rady oraz przygotowanie projektów uchwały lub stanowiska w tych sprawach. Komisja ta umożliwia

³⁹ Por. R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, *Krajowa...*, dz. cyt., s. 71-74.

⁴⁰ Tamże, s. 131-132; Uchwała Nr 16/2003 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów.

Radzie wykonywanie kompetencji przewidzianej w art. 257 kpa, jaką jest sprawowanie zwierzchniego nadzoru nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków składanych do sądów⁴¹. 2) Komisja do spraw kontaktów międzynarodowych, której zadaniem jest przygotowywanie projektów uchwał i stanowisk, a także ekspertyz w sprawach związanych z udziałem Rady w instytucjach i organizacjach międzynarodowych. 3) Komisja środków społecznego przekazu „zespół medialny”, którego zadaniem jest wspieranie rzecznika prasowego Rady, który odpowiada za kontakty ze środkami społecznego przekazu.

Powołanie do życia Krajowej Rady Sądownictwa wychodziło naprzeciw realizacji postulatu państwa demokratycznego, który tworzyłby mechanizm umożliwiający realizację zasady niezawisłości sędziowskiej. Brak takowego organu podyktowany był istniejącym ustrojem w Polsce powojennej. Dlatego przemiany lat osiemdziesiątych XX w. doprowadziły do powstania wielu instytucji, aby Polska stawała się krajem demokratycznym.

Krajowa Rada Sądownictwa, zaraz obok Senatu, była pierwszym organem powołanym w wyniku obrad Okrągłego Stołu, a celem jej powołania była między innymi przebudowa ustroju państwa. Uznano, że istnieje pilna potrzeba utworzenia samodzielnej instytucji stojącej na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a co za tym idzie miała stać się ona swoistym gwarantem przestrzegania fundamentów praworządności. Taki pomysł docenił i utrwalił ustawodawca włączając Radę do systemu konstytucyjnych organów państwa. Stało się tak za sprawą licznych ustaw wprowadzających kolejno po roku 1989 zmiany prowadzące do ulepszenia funkcjonowania całego aparatu państwowego, w tym także rozwoju i wykreowania specjalnej pozycji Rady. Jako jedyna, władza sądownicza w Polsce nie ma inicjatywy ustawodawczej, ani też jednolitej instytucjonalnej i personalnej reprezentacji na poziomie centralnym, co utrudnia utrzymywanie partnerskich stosunków z władzą ustawodawczą i wykonawczą. Z tego głównie powodu, celem zapewnienia równowagi podkreśla się odrębność i niezależność władzy sądowniczej i nakłada obowiązek jej respektowania. Rada dysponuje dość oszczędnym instrumentarium prawnym, służącym realizacji jej celów, jednak ma wyłączne uprawnienie do przedstawiania Prezydentowi RP wniosków o nominacje na wszystkie stanowiska sędziowskie poczynając od sądów rejonowych, a na Sądzie Najwyższym kończąc. Ma także możliwość wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności z Konstytucją aktów normatywnych w zakresie, w jakim dotyczą one niezależności sądów i niezawisłości sędziów, i wreszcie może wydawać opinie stanowiska, podejmować uchwały, formułować postulaty lub protesty. Na szczególną uwagę zasługuje również niespotykany w naszym systemie skład osobowy Rady, w którym zapewniono udział przedstawicieli wszystkich trzech władz.

⁴¹ Art. 257 KPA: „Zwierzchni nadzór nad przyjmowaniem i załatwianiem skarg i wniosków składanych do sądów sprawuje Krajowa Rada Sądownictwa, a do innych organów i jednostek organizacyjnych – Prezes Rady Ministrów”.

Warto także zauważyć, że organ ten, utrzymując współpracę z Radami Sądownictwa wielu państw europejskich w ramach Europejskiej Sieci Rad Sądownictwa, jest organem opiniodawczym dla państw Europy Wschodniej, które dążąc do udoskonalenia swojego systemu sądownictwa zwracają się z licznymi pytaniami, a także chętnie spotykają się z członkami Rady na konferencjach i wizytach w jej siedzibie. Rada cyklicznie organizuje także konferencje zapraszając na nie licznych specjalistów z zakresu legislacji, gdzie wspólnie oddają się refleksji nad kondycją polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Złożonym i wielopłaszczyznowym obszarem jest wymiar sprawiedliwości w państwie oraz pragnienia i dążenia instytucji oraz obywateli do posiadania praworządnego systemu sądownictwa. Dlatego realizacja powyższych postulatów nie byłaby możliwa bez strażnika niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a takim jest organ konstytucyjny – Krajowa Rada Sądownictwa.

THE NATURE AND THE MEANING OF THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL COUNCIL OF THE JUDICIARY

Summary

In the article *The nature and the meaning of the activities of National Council of the Judiciary* we find a historic view leading to creating of this institution. The council arises as result of the reconstruction of the system in Poland and becomes a constitutional body which stands on the guard of the independence of courts and independences of judges. We find a description of the organizational structure of the institution. The Council consists of the persons fulfilling highest functions in judicial institutions nominated by the President of Poland and the group of the outstanding judges appointed in the way of the election.

The competences of the Council concern the important and delicate matter of the judging. Therefore the first group of the competences of the Council refers to undertaking actions in relation to judges and candidates on judges. The second group of the competences was determined in laws and concerns undertaking of resolutions, investigating of motions and presenting of candidates on other important posts in State-institutions related to the judicial power. The National Council of the Judiciary in the matter of the own organization has the total autonomy and through this has an independent position in the political system of the state. This rule expresses herself mainly in exclusive appointing of various internal commissions. Council committees are teams of council members which are her internal organizational units of the auxiliary character, enabling the effective exercise of constitutional and statutory tasks of the Council.

Key words: the judicial council, judges, courts, constitutional bodies.